

บทที่ 10
ปรัชญาจีนสมัยราชวงศ์ถัง
(ค.ศ. 618–907)

ค.ศ. 618 ประเทศจีนเริ่มเข้าสู่ยุคแห่งความสงบและความเป็นปึกแผ่นอีกครั้ง หนึ่งภายใต้ราชวงศ์ถัง (T'ang Dynasty) และนั่นย่อมหมายถึงการฟื้นตัวของลัทธิขงจื้อในประเทศจีนด้วย

ในปี ค.ศ. 627 จักรพรรดิของราชวงศ์ถังคือ ถัง ไท่ ชุง (T'ang T'ai Tsung) อิทธิพลของลัทธิขงจื้อต่อการบริหารราชการแผ่นดินก็สูงสุดสุดยอดอีกครั้งหนึ่ง ถัง ไท่ ชุง ได้จัดให้มีการตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อฝึกหัดข้าราชการสำหรับช่วยในการบริหาร และข้าราชการที่ได้รับการฝึกฝนจากสำนักของลัทธิขงจื้อเท่านั้นที่รวมกันเป็นสภาที่คอยให้คำปรึกษาแก่พระจักรพรรดิ

อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของลัทธิขงจื้อต่อการบริหาร ก็มีอาจทำให้พุทธศาสนาและศาสนาเต๋าต้องถดถอยลงไปในช่วงของชีวิตทางศาสนาของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แท้จริงพระจักรพรรดิก็ทรงอุปถัมภ์ศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธด้วย นอกจากนี้ แม้ลัทธิขงจื้อเองก็กลายเป็นยิ่งกว่าลัทธิทางจริยธรรมและการเมือง กล่าวคือ เมื่อศาสนาเต๋าและพุทธศาสนามีศาสนสถานของตนเอง ลัทธิขงจื้อเองก็ควรมีด้วย ถ้าเล่าขานและพระพุทธรูปได้รับการกราบไหว้บูชา ขงจื้อก็ควรเป็นยิ่งกว่าบรมครูของสานุศิษย์ ขงจื้อควรได้รับการยกย่องให้เป็นเทพทางด้านการบริหารราชการด้วย ด้วยเหตุดังกล่าว ในปี ค.ศ. 630 ถัง ไท่ ชุง จึงออกคำสั่งให้ทุกจังหวัดและทุกอำเภอสร้างศาลให้ขงจื้อ และบัณฑิตซึ่งเป็นข้าราชการได้ทำการกราบไหว้บูชาขงจื้อกัน เพราะฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ในสมัยราชวงศ์ถังนี้เองที่ลัทธิขงจื้อมีลักษณะเป็นศาสนาไป

ความเสมอภาคทางด้านศาสนาในสมัยราชวงศ์ถังดังกล่าว จึงแสดงถึงความสามารถอดทนต่อความแตกต่างทางด้านศาสนาได้ และไม่ต้องมีการขจัดศาสนาใดศาสนาหนึ่งออกไป ทั้งนี้ ประกอบกับเป็นช่วงระยะเวลาดังกล่าว เป็นช่วงที่จีนติดต่อกับโลกภายนอกซึ่งมีปรัชญาแตกต่างกันออกไป

อย่างไรก็ตาม ฮั่น ยู่ (Han Yu) (ค.ศ. 768–824) เป็นปราชญ์ในฝ่ายลัทธิขงจื้อในสมัยราชวงศ์ถัง รู้สึกทนไม่ได้กับศาสนาเต๋าและพุทธศาสนา จึงเป็นเหตุให้ฮั่น ยู่ โจมตีคำสอนของศาสนาพุทธและศาสนาเต๋าอย่างมาก ฮั่น ยู่ กล่าวโจมตีพุทธศาสนาอยู่ 2 แห่ง

1. ทำลายพื้นฐานของสังคม กล่าวคือ พระผู้บวชในพุทธศาสนาจะต้องละทิ้งความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัวเป็นอันดับแรก และละเลยหน้าที่ของตนเองที่พึงมีต่อสังคมเป็น

อันดับต่อมา ศาสนาเต๋าก็เช่นเดียวกับศาสนาพุทธ สอนให้คนต่อต้านสังคม

2. ทำลายเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ พระและชีในพุทธศาสนาไม่ได้ทำตนเป็นหน่วยผลิตของสังคม แต่ชาวบ้านกลับต้องรวบรวมเงินทองอุปถัมภ์พระและชีเหล่านี้ อยู่เสมอ

ดังนั้นจะเห็นว่าสิ่งที่ ฮั่น ยู่ พยายามจะกระทำคือต้องการวางรากฐานคำสอนของขงจื้อให้แน่น ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความรับผิดชอบที่บุคคลพึงมีต่อสังคม รัฐบาลที่มีคุณธรรมและสันติสุขของสากลโลก ฮั่น ยู่ เกลียดการเน้นถึงโลกอื่นของพุทธศาสนา และชีวิตที่อมตะของศาสนาเต๋า

ราชวงศ์ถังถึงวาระเสื่อมลงโดยสิ้นเชิงเมื่อปี ค.ศ. 907 หลังจากนั้นแผ่นดินจีนก็ไร้ความเป็นปึกแผ่นอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง สมัยดังกล่าวเรียกว่าสมัยห้าราชวงศ์ (The Five Dynasties) (ค.ศ. 907-960) จบจนกระทั่งปี ค.ศ. 960 จีนกลับเข้าสู่ความเป็นปึกแผ่นอีกครั้งหนึ่งในสมัยราชวงศ์ซ่ง (Sung)